

Castell de Montgrí vist des de l'est. Foto de Jordi Gironès presa l'any 2004

Geografia i medi natural

El castell de Montgrí s'alça a 303 metres d'altitud damunt la plana de l'Empordà i es troba situat en el serrat que pren el nom de massís del Montgrí i que està alineada de ponent a llevant fins a connectar amb la muntanya de Rocamaura a tocar de la línia de costa.

La seva situació és del tot privilegiada a banda i banda, nord i sud, tractant-se d'un terreny calcari molt castigat pels incendis fins arribar a fer desaparèixer gairebé del tot qualsevol rastre de vegetació arbòria.

La història

Les primeres referències sobre l'arrel etimològica de Montgrí la trobem en el segle IX quan hom parla d'una muntanya anomenada «Monte Grinio», un segle més tard el nom s'ha convertit en «Monte Grino»

i el 1209 amb «Montgrin».

El castell fou manat construir pel rei Jaume II i la primera notícia documental data del 28 de maig de 1294, quan el monarca disposà que Bernat de Llevià, veí de Torruella i procurador reial, es fes càrrec de l'administració i de la direcció de les obres. Quan estigué acabat encarregà al mateix Bernat de Llevià la custòdia del castell amb l'obligació de tenir-hi a la seva disposició deu homes d'armes, una bèstia de càrrega i dos mastins. El fet de preveure els dos mastins es deu probablement a la previsió de futures caceres per part del monarca.

La construcció d'aquest castell va respondre sens dubte al desig reial de posar a ratlla els comtes d'Empúries que sovint s'oposaven al rei. Els senyors d'Empúries van veure amb mals ulls l'edificació d'aquest castell i van posar traves a la corona com fou la prohibició d'ús de la moneda reial en el seu comtat, l'augment del preu de la sal de

*Parets interiors del castell.
Foto de Jordi Gironès feta
l'any 2004*

Castelló «als homes del senyor Rey o de l'Esgleya» i fins i tot la desviació d'un tram del riu Ter. La tibantor afectà greument els vassalls del comte i els veïns de Torroella, partidaris del rei.

Vers l'any 1392 fou construïda, en una fondalada propera al castell, la capella de Santa Caterina, i amb l'annexió del comtat d'Empúries a la corona, l'any 1402, desaparegué la principal funció defensiva que havia originat la construcció d'aquest castell i la darrera notícia que ens parla d'ell data del 1413 quan davant el rei Ferran d'Antequera prestà homenatge Bernat Sureda, en qualitat de procurador de Ramon de Llevià, fill i hereu universal de Pere de Llevià, per la guarda i comanda del castell de Montgrí.

L'edifici

Es tracta d'una construcció colossal certament desproporcionada per a l'ús que se n'havia de fer. L'edifici és de planta quadrada de grans dimensions completament clos i amb uns murs notablement alts, que arriben als 13 metres, amb una silueta molt visible des de tot l'Empordà esdevenint, fins i tot, un autèntic far per a les embarcacions que feien port des de l'Estartit fins al Cap de Begur. De fet, és una construcció que té tot l'aire d'un castell inacabat sense fossat i amb

una porta poc protegida.

Hi ha hagut alguns propòsits de restauració com el de l'any 1897 quan el marquès de Robert gestionà prop del president del consell de ministres d'Espanya (Cánovas del Castillo) la declaració de monument nacional per al castell de Montgrí, sense arribar a fer-se efectiva. L'any 1950 el Servei del Patrimoni Artístic Nacional va destinar uns diners a la instal·lació d'un parallamps per evitar un deteriorament de les parets que ja es començava a detectar. Actualment s'ha instal·lat una escala de caragol per poder pujar a les parts altes dels murs i s'ha fet una mica de neteja a l'interior.

Jordi Gironès Vilardebò
Maig 2008

